

განათლების საყოველთაოება, როგორც აღამიანთა უფლებათა დაცვის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მიმართულება

ბოლო პერიოდში ქვეყანაში მიმდინარე სოციალურ-ეკონომიკური თუ პოლიტიკური პროცესები დღის წესრიგში აყენებს მრავალი პრობლემის სრულიად ახალი თვალთახედვით გადაწყვეტას, რომელთა შორის ერთ-ერთი უმთავრესია განათლება, მისი გარდაქმნა და კრიზისიდან გამოყვანა. განათლების სფეროში მიმდინარე რეფორმა ობიექტური მოვლენა და ისტორიულად დასაბუთებული თანმხლები პროცესია ყოველივე იმისა, რასაც „ახალი წყობის“ სინამდვილე ანუ თანამედროვე რეალობა მოითხოვს.

ტრადიციულად, ნებისმიერი საზოგადოების არსებობა შესაძლებელია მხოლოდ იმ პირობებში, თუ თავად საზოგადოების წევრები დაიცავენ და განავითარებენ მასში არსებულ ფასეულობებს, ქცევის ნორმებსა და ჩვევებს, გაითავისებენ ისეთი ფენომენის როლსა და მნიშვნელობას, როგორიც არის განათლება.

პედაგოგიურ-ფსიქოლოგიური კვლევების ანალიზის საფუძველზე საზოგადოებაში გამუდმებით მიმდინარეობს საუბარი სკოლაში მოსწავლეთა მომზადებისა და წიგნიერების დაბალ დონეზე და შესაბამისად, მოქმედ მასწავლებელთა დაბალ კომპეტენციებზე (ძირითადად იკვეთება მასწავლებელთა გარკვეული ნაწილის სტერეოტიპული შეხედულებები და კონსერვატულობა, განსაკუთრებით მეთოდოლოგიასთან მიმართებაში). ამაზე გარკვეულწილად მეტყველებს გამოცდების ეროვნული ცენტრის მიერ 2008-2012 წლებში ჩატარებული კვლევები და მასწავლებელთა სასერტიფიკაციო გამოცდების შედეგები (თუნდაც ბოლო 2013 წლის მონაცემები). მასწავლებელთა გარკვეული ნაწილი კი საერთოდ არიდებს თავს სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩაბარებას. მასწავლებლის პროფესიულ საქმიანობაში არსებული პრობლემების აღმოფხვრის აუცილებლობა კიდევ უფრო აქტუალურს ხდის ზოგადად განათლების დარგის განვითარებისა და კონკრეტულად პედაგოგიური ციკლის სასწავლო კურსების სწავლების სრულყოფის საკითხს. სწორედ ამ პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვის პრო-

ცესში აქტუალური ხდება საერთაშორისო მიდგომების, საერთაშორისო პროექტების განხორციელების აუცილებლობა.

ამ მხრივ, ძალზედ მნიშვნელოვანია სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტის ჩართვა ტემპუსის საერთაშორისო პროექტებში, შესაბამისად, სხვადასხვა ტიპის კვლევებისა და საერთაშორისო გამოცდილების საფუძველზე ახალი მიდგომების დანერგვა, საერთაშორისო სტანდარტების გაზიარება და დაფუძნება.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულება ინდივიდუალური საჭიროებების მქონე ადამიანების საზოგადოებაში ინტეგრაციაა, რაც ინდივიდუალური საჭიროებების მქონე ადამიანების საზოგადოებაში ინტეგრაციის საგრანტო პროექტის მიზანს წარმოადგენს, მისი განხორციელება ხელს შეუწყობს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ადამიანების განათლებას, მათ სოციალურ ინტეგრაციასა და დისკრიმინაციის შემსუბუქებას. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ადამიანთა უფლებების დაცვა, განათლების საყოველთაოობა არის ადამიანის უფლებათა დაცვის უმნიშვნელოვანესი მიმართულება. ამ მხრივ კი განსაკუთრებულ დატვირთვას იძენს და ცალსახად იკვეთება საზოგადოებასთან ყოველდღიური ურთიერთობა/მონაწილეობის უფლებით სარგებლობა; საზოგადოების მხრიდან ამ ადამიანების მიღებითა და საზოგადოებრივი ცნობიერების თანდათანობითი გაზრდით დისკრიმინაციასთან ბრძოლა.

პარტნიორი უნივერსიტეტების – უცხოეთის ოთხი (გერმანიის, დიდი ბრიტანეთის, ირლანდიისა და სლოვაკეთის), საქართველოდან ილიას, სამცხე-ჯავახეთის, ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტების, საქართველოს საზოგადოებრივ საქმეთა ინსტიტუტის (GIPA), არასამთავრობო ორგანიზაცია „საქართველოს პორტიჯის ასოციაცია“ და სომხეთის ხუთი უნივერსიტეტის მიერ ერთობლივად ჩატარებული კვლევებისა და შედეგების ანალიზის საფუძველზე განისაზღვრა სომხური და ქართული საზოგადოებისათვის ყველაზე აქტუალური სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების ოთხი ასპექტი: კომუნიკაცია და ინტერაქცია (რომელშიც შედის აუტიზმი), შემეცნება და სწავლა (სწავლასთან დაკავშირებული ზომიერად და მწვავედ გამოვლენილი სირთულეებისა და დისლექსიის ანუ კითხვის უუნარობის ჩათვლით), სოციალურ უნარებთან, ემო-

ციურ გამოხატვასთან და ქცევასთან დაკავშირებული სირთულეები, ფიზიკურ მოძრაობებთან და მგრძობელობებთან დაკავშირებული პრობლემები, რაც დღის წესრიგში აყენებს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე პირთა დასახმარებლად და საზოგადოებაში ინტეგრაციის ხელშესაწყობად სხვადასხვა ტიპის საგანმანათლებლო პროგრამების/ტრენინგ-კურსების შემუშავებას და დანერგვას უნივერსიტეტებში, საჯარო ადმინისტრაციულ დაწესებულებებსა და არასამთავრობო ორგანიზაციებში.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანია საზოგადოების ინფორმირების კამპანიის სტრატეგიების შემუშავება. ამ პროცესში სამიზნე ჯგუფს ყველა პარტნიორი უნივერსიტეტის/ორგანიზაციის, განსაკუთრებით კი მათი ბიბლიოთეკარების მომზადება-გადამზადების პროცესი წარმოადგენს, უნდა განისაზღვროს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ადამიანების მოთხოვნები და მათი გათვალისწინებით განხორციელდეს შშმ პირების მომსახურება.

აღსანიშნავია, რომ საზოგადოებაში ეფექტური ინტეგრირების ყველაზე დიდ პოტენციალს სწორედ ბიბლიოთეკა წარმოადგენს. ეს პროცესები ხელს შეუწყობს შშმ პირების მონაწილეობის გაზრდას, მათ ჩართვას პრაქტიკულ აქტივობებში და შესაბამისად, თემიდან, საზოგადოებიდან გარიყვის შემცირებას; კულტურის, პოლიტიკის და პრაქტიკის რესტრუქტურირების უზრუნველყოფას ისე, რომ პასუხობდეს ყველა განსხვავებულობას, ყველა მოზარდის, ახალგაზრდის, მშობლის და პრაქტიკოსის თანასწორობის დაფასებას, ადამიანებს შორის განსხვავებულობის აღქმას, როგორც ამ უმნიშვნელოვანეს პროცესში მონაწილეობის მხარდამჭერ რესურსს - ყველასათვის ხარისხიანი განათლების და ზრუნვის უფლების აღიარებას, სრულყოფისა და განვითარების შესაძლებლობის მიცემას საზოგადოების ყველა ფენისათვის.

ასევე, აქცენტები უნდა გაკეთდეს პროფესიონალი, სოციალური ინტეგრაციისა და ანტიდისკრიმინაციულ საკითხებში დახელოვნებული კადრის მომზადებაზე, რომელიც მისცემს სასარგებლო რჩევა-დარიგებებს და დაეხმარება სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე სტუდენტებს (ან პოტენციურ სტუდენტებს) განათლების მიღებაში. ამასთან, იგეგმება ასევე, სხვადასხვა ტიპის დარღვევების, რაც დაკავშირებულია შემეცნებასა და სწავლასთან (სწავლასთან

დაკავშირებული ზომიერად და მწვავედ გამოვლენილი სირთულეები და დისლექსია), – კომუნიკაციასა და ინტერაქციასთან (ანალიზის საფუძველზე გამოვლენილ აუტიზმზე ფოკუსირება), ფიზიკურ მოძრაობებთან და მგრძობელობებთან, სოციალურ უნარებთან, ემოციურ გამოხატვასთან და ქცევასთან დაკავშირებული სირთულეების დაძლევის ხელშემწყობი მოდულების მომზადება.

გვიქრობთ, ასეთი ტიპის სიახლეების დანერგვა უნივერსიტეტში ავტორიზაცია-აკრედიტაციის პროცესთან, განათლების მიმართულების სხვადასხვა ტიპის საგანმანათლებლო პროგრამებთან, საერთაშორისო პროექტებთან ერთად, განაპირობებს საგანმანათლებლო პროგრამების სრულყოფას, რაც გულისხმობს, სწავლების მთლიანად ინოვაციურ რეჟიმზე გადასვლას და უფრო აქტიურ ორიენტაციას სწავლებისა და შეფასების პროცესში მეცნიერების თანამედროვე მიღწევების გამოყენების თვალსაზრისით. მითუმეტეს, რომ უნივერსიტეტში ბოლო წლებში მიმდინარე პროცესები იძლევა ამ მოთხოვნის შესრულების საშუალებას. ახალი, ინოვაციური, საზოგადოების საჭიროებებზე ორიენტირებული დაკვეთა, დასაქმების ბაზრის გაზრდილი მოთხოვნების გათვალისწინება კი ჯეროვნად აამაღლებს უნივერსიტეტის პრიორიტეტული მიმართულებების განსაზღვრას და ამ მიმართებით მუშაობის გაძლიერებას, რაც ერთ-ერთი წინგადადგმული ნაბიჯი იქნება სტუდენტების მომზადების ხარისხის ამაღლების კუთხით, მათი დასაქმების გაზრდის პერსპექტივის ჩათვლით.

განმარტება – **უშმ** → შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე.

გამოყენებული ლიტერატურა:

ტემპუსის საგრანტო პროექტი: „Access to Inclusive Education and Social Integration (ASPIRE)“, ინდივიდუალური საჭიროებების მქონე ადამიანების საზოგადოებაში ინტეგრაცია.

სამოქალაქო განათლება, მეთოდური გზამკვლევი, თბ. 2010.

<http://www.w3.org/WAI/RC/tools/complete>

<http://www.abilitynet.org.uk/mcmw/>

UNIVERSAL EDUCATION, AS ONE OF THE MOST IMPORTANT AREAS OF HUMAN RIGHTS PROTECTION

Summary

Social-economical or political processes in our country put in agenda solving a lot of problems from the new point of view. Education is one of the most important among them. Reforms in the sphere of education is an objective event and historically confirmed accompanying process of demands of modern reality.

One of the important directions is the integration of people of individual needs in the society. It is also the main aim of the grant project. Its implementation will support the education and social integration of people of special educational needs, to reduce their discrimination.